

Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Duygu Durumu Bildiren İfadelerin Öğrenilme Düzeyi *

*Nezir TEMUR***
*Hatice ARSLAN****

Öz

Duygular bireyin bireysel ve sosyal yaşantısının özünü oluşturmaktadır. Her dilde insanın iç dünyasını yansıtan duygu sözcükleri mevcuttur. Yabancı uyruklu bireylerin hedef dile hâkimiyet kazanmaları açısından duygu bildiriminde sıkça kullanılan dil unsurlarını (*ünlem, kalıp sözler, deyim, atasözü, ikilemeler*) öğrenmeleri gerekmektedir. Bu çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen orta (B1-B2) seviyedeki bireylerin duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda duygu ifadelerinin yer aldığı çoktan seçmeli bir başarı testi Gazi Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören B1-B2 düzeyindeki 82 öğrenciye uygulanmıştır. Nicel araştırma deseninin kullanıldığı çalışmanın verileri tarama modeliyle elde edilmiştir. Araştırma sonunda B2 seviyesindeki öğrencilerin başarı düzeyinin B1 seviyesindeki öğrencilerin başarı düzeyinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmada duygu bildiren dil unsurlarından yararlanmanın yabancı uyruklu öğrencilerin iletişimsel ve kültürel yeterliğini geliştireceği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: dil öğretimi, duygu, duygu bildiren dil unsurları, yabancı dil olarak Türkçe

Emotional Expressions Acquisition Level in Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract

Emotions are the essence of subjective and social experiences of an individual. In every language there are words for emotions which reflect the inner world of human. It is necessary for foreigners to learn the language elements (exclamation, phrases, idioms, proverbs, reduplications) which are frequently used in the declaration of emotions to gain dominance in the target language. In this study, it was aimed to determine the learning level of the expressions regarding the emotions of the students who are learning Turkish as a foreign language at intermediate (B1-B2) level. In this respect, a multiple-choice success test including emotional expressions was applied to 82 B1-B2 level students studying at Gazi University TÖMER. The data of the study in which the quantitative research design was used was obtained by the scanning model. As for the results of the research, it was determined that the success level of the students at B2 level was higher than the success level of the B1 level students. In the study, it has been stated that using language tools which express feelings will improve the communicative and cultural competence of foreign students.

Keywords: language education, emotion, language elements which convey emotions, Turkish as a foreign language

* Bu makale, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda yapılan “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Duygu Bildiren İfadelerin Öğrenilme Düzeyleri” adlı yüksek lisans tezinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

** Doç.Dr. Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, Ankara, ntemur@gazi.edu.tr

*** Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi, Ankara, haaslan67@gmail.com

Giriş

Bireyler dış dünyayı algılamada ve iç dünyayı dışa iletmede temel araç olarak dili kullanmaktadırlar. Dil, iletişim sürecinde düşüncelerimiz kadar ruhumuzda uyanan her türlü duygunun da ifade aracıdır. Her ulusun, hissetme biçimini kendine özgü unsurlarla betimleyen duygu sözcükleri mevcuttur. Hacızade (2012) insan yaşamını her yönüyle yansıtmaya özelliği ile duyguların da dünyanın dil manzarasında yerini aldığını belirtmiştir. Dil öğretiminde toplumun bireyleriyle sosyal bağlar kurmak ve iletişim kopukluklarını engellemek hedef dilde iletişimsel ve kültürel beceri kazanmakla mümkündür. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin, tutarlı bir iletişim döngüsü sağlayabilmesi, Türk insanının duygusal tepkilerini çözümleyebilmesi ve dilin kültürel bileşenleri anlamlandırabilmesinde duygu bildiren unsurların rolü büyüktür.

Goleman (2010:373) duygu sözcüğünün Latince hareket anlamına gelen “emote” kelimesinden türediğini ve duyguyu “bir his ve bu hisse özgü belirli düşünceler, psikolojik, biyolojik hâller ve bir dizi hareket eğilimi” anlamında kullandığını belirtmektedir. Birey günlük yaşamda sosyal çevrenin etkisi veya birtakım olaylar karşısında şaşkınlık, sevinç, üzüntü, öfke vb. birçok farklı duyguyu deneyimlemektedir. Duygular, fizyolojik, bilişsel, motivasyona dayalı ve deneysel psikolojik sistemleri içeren uyum sağlayıcı organize tepkiler olup bireyin fizyolojik tepkileri, bilişi, şuuru, farkındalığı gibi pek çok psikolojik alt sistemleri koordine eden içsel olaylar olarak etki göstermektedir (Salovey ve Mayer, 1990; Akt. Çakar ve Arbak 2004). Duyguların, amaca yönelik davranışlara yön verdiği bilinmektedir. Bu bağlamda haksızlık veya engellenme öfke, bir işte başarısızlık veya ölüm keder, bir yere bir an önce ulaşma amacı telaş, hedeflenen bir şeyin gerçekleşme ihtimali, umut duygusunu oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra çeşitlemeleri ve bileşenleriyle yüzlerce duygudan söz etmek mümkündür.

Duygular, zihinsel boyutları itibarıyla bilişsel, bedensel değişkenleri göz önüne alındığında biyolojik, eyleme dönüşmesi yönüyle de davranışsal özellikler içermektedir (Langelier, 2006). Bazı duygu teorisyenleri fizyolojik değişimler olmadan yaşanan duyguyu tanımlamanın mümkün olmadığını savunmaktadır. James (1884) bunu “gözyaşı, hıçkırık, kalp sıkışıklığı, göğüs ağrısı olmadan kederi düşünebilir miyiz?” sorgulamasıyla somutlamaktadır (Akt. Yazıcı, 2006:153). Birey fizyolojik tepkilerin hızlı kalp atışı, terleme vb. gibi bedendeki bazı değişimlerini gözlemlerken otonom sinir sistemindeki hormon faaliyetlerini hissedememektedir. Örneğin, korku sinyali alındığında beyin her alanına acil savaş veya kaç tepkisini veren norepinefrin salgılanmaya başlar. Amigdaladan beyin sapına gelen sinyallerle, kaslar dondurulur, uzuvlar titrer, kalp hızla atar. Hiddete varan öfkede enerji seviyesi yükselir, beyin iyice uyarılarak bilişsel yeti kaybı görülebilir (Goleman, 2010). Fizyolojik tepkilerin bedendeki birtakım değişimleri dilimize de yansımıştır. Kanı donmak, donakalmak, buz kesilmek, korkudan tir tir titremek, yüreği ağzına gelmek, öfkeden deliye/çılığına dönmek, köpürmek, patlamak vb. Goleman’a göre duyguların bilişsel süreçlerle güçlü bir ilişkisi vardır. Birey geleceğini belirleyen

kararları vermede geçmiş deneyimlerinden derlenmiş duygusal bilgiye ihtiyaç duymaktadır. “Kiminle evlenileceği, kime güven duyulabileceği ya da hangi mesleğin seçileceği gibi konularda salt biçimsel mantık işe yaramaz, bunlar duygular olmadığında aklın köreldiği alanlardır” (2010:86). Duygular ruhta önemli bağlantı halkaları oluşturarak toplumsal ilişkileri korumak, kişiler arası iletişimi sürdürmek ve doğayla uyumlu olmak için gerekli aktif güç kaynağı sağlamaktadır. Bu doğrultuda iç dünyamızdaki ruhsal devinim varoluşun, kişiliğin ve sosyal yaşamının temel yönünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla “yaşamı yaşamaya değer kılan şey duygulardır; duygular olmadan yaşamak için bir neden olmaz” (Cüceloğlu, 2000: 262).

İçgüdüsel benlikten gelen mesajları karşı tarafa etkili bir şekilde iletmek dildeki sözcüklerle mümkündür. Böylelikle bireyler duygu paylaşımlarına kendi ana dillerindeki kelime örüntüleriyle anlam yüklemekte ve hislerini ifade etmektedir. Uyar (2007:65)’a göre “her dilin, öfkesini, sevincini, korkusunu, sevgisini, tasesini, saygısını ifade tarzı, bu konularla ilgili dil yapılarının zenginliği farklıdır.” Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin iletişimsel ve kültürel yetkinlik kazanmaları açısından duygularını dilimize özgü unsurlarla ifade etmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda dil öğrenenler için hangi duygu durumunda hangi sosyal bağlamlarda hangi sözcüklerle duygusal tepki verilmesi gerektiğinin önemi karşımıza çıkmaktadır. Türkçe duygu ifadeleri yönüyle oldukça zengin dil birimlerine sahiptir. Dilimizde atasözleri, kalıp sözler, deyimler, ikilemeler, ünlemler gibi kültürün damgasını taşıyan kalıplaşmış dil unsurları, Türk insanın duyguları ifade etmedeki derinliğini ve zenginliğini yansıtmaktadır. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’nde de dil öğrenenlerin hedef dilde duygularını ifade edebilecek ve kendisine yansıtılan duygulara uygun tepkiler verebilecek yeterliğe ulaşmaları beklenmektedir (MEB 2013). İlgili literatür incelendiğinde dilin psikolojik boyutunu ele alan çalışmaların yeterli olmadığı göz önünde bulundurularak araştırmada yabancı uyruklu bireylerin duygu durumu bildiren ifadeleri öğrenme düzeyini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin duygu durumu bildiren ifadeleri öğrenmelerine ilişkin genel başarı düzeyleri nasıldır?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin duygu durumu bildiren ifadeleri öğrenmelerine ilişkin genel başarı düzeyleri bazı değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
 - a. Seviye (B1-B2)
 - b. Cinsiyet
 - c. Bildiği dil sayısı
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin duygu durumu bildiren ifadeleri öğrenme düzeyi başarı testindeki soru tiplerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- a. Boşluk doldurmalı soru
 - b. Diyaloga yönelik soru
 - c. Görsel metne yönelik soru
4. Yabancı uyruklu bireylerin soru tiplerindeki başarı düzeyi bazı değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?
- a. Seviye (B1-B2)
 - b. Cinsiyet
 - c. Bildiği dil sayısı
5. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin duygu durumlarına ilişkin başarı düzeyleri nasıldır?

Duygu Bildiren Dil Unsurları

Bildirişim aracı olarak dildeki sözcüklerle duygular aktarılmakta ve sözcüklerin toplumsal açıdan kültürle yakın ilişkisi bulunmaktadır. Wierzbicka (1999:41)'ya göre "duygular, sözcüklerin yardımı olmadan özdeş kılınmaz, sözcükler ise herhangi bir somut kültüre aittir ve kendilerinde kültürel olarak özgün bir bakış açısı taşır". Hacızade (2012) duygu bildirimimin ünlemlerle (eyvah!/ah!/oh!) doğrudan veya sözcüğün temel anlamının (kork-mak/üzül-mek/kız-mak vb.) duygu değerlemesine hizmet eden dil yapıları, sözcük öbekleri (güle oynaya), birleşimler(Allah aşkına), kalıplar(canın sağ olsun) ve deyimlerle (gözünde tütme) dolaylı olarak gerçekleştiğini belirtmiştir. Duygu bildiriminde ünlemler ayrıcalıklı bir önem taşımaktadır. "Sözü oluşturan kişinin duygularını ifade ederek anlatıya söylem değeri katan"(Korkmaz,2003:1148) ünlemler anlatım gücünü ses özelliklerinden almaktadır. Gencan (2001:111)'a göre "sözcüklere sözcüklerin örgülerine sinen bu değişik vurgu, ton, ezgi sözcüklerde sözlük anlamlarında bulunmayan sayısız duygu çeşitlerinin en dokunaklı anlatımı olur. Böylece tümcelerde bir değil; birçok, kimi kez de birbirine karşıt duygular canlandırılır." Örneğin; eee! ünlemi tonlama ezgi, uzunluk gibi ses özellikleri ile kızgınlık, şaşkınlık, merak gibi birbirinden farklı duyguları karşılamaktadır. Ünlemlerin yazılı anlatımda içerikle yakından bağlantısı bulunmaktadır. "Aynı seslerden oluşmuş ünlemlerin işlevleri yazılı metinlerde bağlamdan hareketle çözülebilir, kullanılan ünlemden sonra, ona, belirtilmek istenen duygu ve dileği açıklayan bir ibare veya cümle eklenir. Bir ünlem çoğu kez bir tümce yerini tutabilir." (Korkmaz,2003:1141). Örneğin; Türkçede "Off!" ünlemi, "Off! Başım dertte" cümlesinde üzüntü ve kaygı ifade etmektedir. "Off" ünleminin bu anlamını "başım dertte" söz öbeği sağlamaktadır. "Off, yeter artık!" cümlesinde ise "Off" ünlemi, kızgınlık ve usanma ifade etmektedir. "Off" ünlemine bu anlamı kazandıran ise "yeter artık" söz öbeğidir. Verilmiş örneklerden ünlemlerin bağlama dayalı olarak kolaylıkla anlam değiştirebildikleri ve açıklayıcı sözcük bileşenleri yardımıyla anlam açıklığına kavuştukları görülmektedir. Dolayısıyla polisemik (çok anlamlı)

yapıya sahip ünlem sözcüklerini dil öğrenenlerin çözümleyebilmesi güç bir beceri olarak görülmektedir. Shakin (2012:178)'e göre “çok anlamlı olan ünlemlerin ana dili konuşurları tarafından anlaşılmasında herhangi bir sorun görülmemektedir. Anadili konuşucularına ait dil kullanımları beyin tarafından organik bir işlem olarak kabul edilmektedir. Oysa dili yeni öğrenenler için beyin hedef dili mutlaka mevcut ana dilin prizmasından geçirmek durumundadır; bu durum yabancı dilin algısının bütünüyle mevcut ana dil sistemi üzerinden gerçekleşmesi demektir”.

Değişmece (mecaz) anlam özelliği taşıyan deyimler duygu bildirimine derin anlatım gücü vermektedir. Deyimler genellikle bir durumu karşılayan olayların özelliklerini, insan karakter ve davranışlarını, insanların çeşitli fiziksel ve ruhsal niteliklerini betimlemek üzere oluşturulmuş, kendi anlamları dışında kullanılan söz öğeleridir (Aksan, 2002:95). Dilimizde içi *kan ağlamak* (üzüntü), *ödü kopmak* (korku), *havalara uçmak* (mutluluk), *gönlünü kaptırmak* (aşk) vb. deyimler çeşitli yoğunluktaki duyguları çekici bir anlatım güzelliği ve özgünlüğü içinde betimlemektedir. Bununla birlikte ulusların zekâlarındaki keskinliği, hayallerindeki genişliği, duygularındaki inceliği belirten (Aksoy, 1988) atasözleri de nasihat niteliği taşıyarak davranışlarımıza rehberlik etmektedir. *Öfkeyle kalkan zararlar oturur/ acele giden ecele gider* vb gibi.

Yineleme ve ses uyumuna dayanan anlatımı ile duygulara kavram zenginliği katan dil unsurları arasında ikilemeler dikkat çekmektedir. Banguoğlu (1986:510) ikilemeyi “iki kelimenin türlü ilişkilerle basitçe yan yana gelip farklı bir kavram kazanması” şeklinde ifade etmiştir. Dilimizde, *ağla-yıp sızla-ma* (üzüntü), *mutlu mesut* (mutluluk), *tir tir titre-mek* (korku), *oflaya pufloya* (sıkılma) vb. ikilemeler çeşitli duyguları betimlemektedir.

Bir toplumun bireyleri arasında belirli iletişim durumlarında geleneksel olarak kullanılan kalıp sözler de duygu bildirimine hizmet etmektedir(Gökdayı,2011). Her toplumun belirli durum ve olaylarda söylenmesi gelenek olmuş sözleri, duyguları açığa vuran kalıplaşmış sözcükleri vardır. Dilimizde, evlenme (Allah mesut etsin), doğum (gözünüz aydın, Allah analı babalı büyütsün), ölüm (başınız sağ olsun, Allah rahmet eylesin), sitem (aşk olsun), beddua (kör olasıca, yüzünü şeytan görsün), teselli (hayırlısı olsun, canını sıkma) gibi farklı duygu ve durumlarda ifade edilen kalıp sözler mevcuttur.

Duygu ve düşüncelerin etkili bir şekilde ifade edilmesine beden dili ve ses özellikleri dile eşlik etmektedir. “Yüz ifadelerimiz, bedenimizin duruşu, konuşma tarzımız, el- kol hareketlerimiz, sesimizin tonu bir kimseye karşı nasıl duygular içinde olduğumuzu ifade eder” (Cüceloğlu, 2000 :272). Lupton yüz ifadeleri veya bedensel hareketlerin kişinin duygusal hâlini sözcüklere kıyasla daha iyi aktardığını ifade etmiştir. “Bu tensel dışavurumlar, birey üzerlerini örtmeye veya dili kullanarak inkâr etmeye kalkışsa bile, duygusal hâlleri sık sık ele verir”(2002:57). Beden dili ve duygular birbirine bağlıdır. Bir duyguyu sadece beden hareketleriyle tanımlamak mümkündür. Örneğin: kaşların çatılması kızgınlığın,

gülen gözler sevincin ipuçlarını vermektedir. Bunun yanı sıra bir elin, diğer elin parmak uçlarına vurması rahatsızlık, endişe, korku veya heyecan göstergesidir (Karadaş, 2013). Jest ve mimiklere dayalı duyguları yansıtan betimlemelerin dil göstergeleri Türkçede özellikle deyimlerde kendini göstermektedir: Ağzı kulaklarına varmak, gözlerinin içi gülmek, ağzı bir karış açık kalmak, yüzü kıpkırmızı olmak, kaşlarını çatmak, eli ayağına dolaşmak vb. gibi.

İletişim esnasında kullanılan ses özellikleri (ton, hız, vurgu, ezgi, durak) bireyin duygu durumu ile ilgili bilgi edinmemize olanak tanırken sözcüğe yüklenen manayı etkilemektedir. Örneğin; Türkçede *sorma ya!* söz öbeğinde üçüncü hecede vurgu olursa beklenmeyen bir durum karşısında *üzüntüyü* ifade etmektedir. Eğer bu öbekte vurgu birinci heceye kaydırılırsa *sorma ya!* öbek içeriğindeki duygu anlamı değişmektedir. Bu durumda sözcük öbeği, emir kipinde “eylem + ünlem” yapısına sahip olur ve yapılan eylemin durdurulmasını bildiren ve kızgınlık ifade eden bir anlama dönüşmektedir. Bununla birlikte kişilerin duygu durumuna bağlı olarak, mutluluk, kızgınlık ve heyecan hisleri sesin yükselmesine, moral bozukluğu ses tonunun alçalmasına neden olmaktadır. Bu noktadan hareketle ses özelliklerinin, bildirişimi etkilediği, dinleyen kişinin, konuşan kişinin sesindeki ezgiye göre ruh hâlini (sevinçli, üzgün, şaşkın vb.) tahmin edebildiği görülmektedir.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Duygu Durumu Bildiren Dil Araçlarının Önemi

Yabancı öğrencilerin, hedef toplumun bireylerinin olaylar karşısında verdiği ortak duygusal tepkileri fark etmesinde ve sosyal çevreyle uyumlu bir etkileşim sağlamalarında duygu bildiren dil unsurların önemi büyüktür. Aynı zamanda duygulara eşlik eden jest, mimik ve ses özellikleri Türk insanının sevinç, şaşkınlık, üzüntü vb. gibi durumlarda bu unsurların kullanım biçimleriyle ilgili ipucu vermektedir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin bildirişimde sözcüklerin sesletim, biçim, anlam ve bağlam özelliklerini özümseyerek duygusal tepki vermesi beklenmektedir. Değişmece anlamlı ve polisemik yapıları sözcüklerin çözümlenememesi hedeflenen anlam aktarımının gerçekleşmemesine, karışıklığa veya yanlış anlaşılmalara sebep olmaktadır. Yakını hasta olan birine *geçmiş olsun* yerine *başınız sağ olsun, kalbim kırıldı yerine yüreğim kırıldı* veya *oh!* (rahatlama, sevinç) yerine fonetik olarak benzeyen *of!* (üzüntü) denilmesi gibi. Bunun yanı sıra içsel tepki durumlarında söz varlığını oluşturan dil yapılarının (ünlem ve kalıplaşmış ifadeler) sosyal bağlama uygun olarak kullanılması iletişimin bir başka kültürel bileşenini oluşturmaktadır.

Dil öğrenimi aynı zamanda hedef dili konuşanların his ve duygu dünyasını da öğrenmek demektir. Hisler ise doğası gereği içerisinde duygulanım yansıtan çok sayıda soyut kavram ve betimlemeleri barındırmaktadır. Türkçe duyguları akıcı, duru, canlı ve zarif bir anlatımla betimleyen ifadeler yönüyle bambaşka bir derinlik ve zenginliğe sahiptir. Dilimizde; abayı yakmak (âşık olmak yerine)/ Karadeniz’de gemileri batmak (birinin morali bozuk olduğunda)/bayram etmek (çok

sevinmek)/gözyaşlarına boğulmak (çok ağlamak yerine)/ yüreği cız etmek /içi parçalanmak (çok acımak yerine) gibi deyimler; of puflaya (sıkılmak yerine)/ hüngür hüngür ağla-mak (çok ağlamak yerine)/güle oynaya (sevinerek yerine)/hayran hayran bak-mak- (çok beğenmek yerine) vb. ikilemeler; hayırdır inşallah/aşk olsun/gözün aydın/canın sağ olsun vb. kalıp sözler değişmece yapılarıyla anlatımı güçlendirip çekici kılmaktadır. Bunun yanı sıra *aaa!/eyvah!/tüh!/of!/ah!/!* gibi günlük konuşmalarımızın vazgeçilmez unsuru ünlemler ses özellikleriyle (vurgu, ton, durak) anlatıma renk ve canlılık vererek manayı bir başka söylem güzelliği içinde aktarmaktadır. Bu noktadan hareketle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin, ana dil konuşurlarıyla duygularını paylaşmada bu yapıların gücünden yararlanmaları iletişimsel ve kültürel yeterliğe ulaşabilmeleri için önem arz etmektedir.

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni, dil öğrenenlerin hedef dilde yetkinlik kazanabilmeleri için sahip olmaları gereken yeterlik ve ölçütleri kapsamlı olarak açıklamaktadır. DİAOBM'deki kazanımlarda bireylerin hedef dildeki unsurlarla duygularını ifade edebilmesi ve kendisine yansıtılan duygulara uygun tepkiler verebilmesi gerektiği belirtilmektedir (MEB, 2013).

Sohbet B1: Sürpriz, sevinç, üzüntü, ilgi ve ilgisizlik gibi duyguları dile getirebilir ve benzeri duygulara karşılık verebilir (MEB 2013:78).

İşlevsel Yeterlik: Belirtilen konulara ilişkin görüşlerini dile getirmek: Duygular:(sevinç/üzüntü, beğenmek/beğenmemek, memnuniyet, ilgi, sürpriz, umut, hayal kırıklığı, korku, endişe, şükran duygusu), ahlaki davranış (özür dileme, uygun bulma, acıma, merhamet) (MEB 2013:129).

Radyo Yayınlarını ve Ses Kayıtlarını Anlama B2: Dilin kullanıldığı belgesel radyo yayınlarının çoğunu anlayabilir; konuşanların ses tonuna yansıyan ruh hâllerini doğru olarak kavrayabilir (MEB 2013:71).

Dil ötesi Araçlar: Ünlem kullanımı: *yuh!* (*Hoşnutsuzluk ya da öfkeyi dile getirmek için*) *Bürünsel araçlar:* Ses uzunluk, tonlama ve vurgulama gibi özellikler. Beden dili: (yumruğunu göstererek protesto etme gibi) Yüz ifadesi: mimik (gülümseme ya da somurtkanlık gibi). Duruş: (çaresizliğin göstergesi olan bükülgen durmak gibi) (MEB 2013: 90-91).

Sözcük Dağarcığı Yeterliği: Kalıp cümleler:(*gözün aydın*), Deyimler: *yelkenleri indirdi (sakinleşmek) etekleri tutuştu (heyecanlanmak)* (MEB 2013:111-112).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, duygu ifadelerinin öğrenilme düzeyini tespit etmeyi amaçlayan nicel veriler tarama modeli kullanılarak elde edilmiştir. Tarama modeli "konu olan olay veya nesnenin kendi koşulları içinde belirlenme süreci" olarak tanımlanmaktadır (Karasar,2007:77).

Örneklem

Çalışmada Gazi Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören, B1-B2 düzeyindeki 82 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri

Özellik	Kategori	N	%
Seviye	B1	42	51,2
	B2	40	48,8
Cinsiyet	Kadın	35	42,7
	Erkek	47	57,3
Bildiği dil sayısı	2	25	30,5
	3	34	41,5
	4	19	23,2
	5	2	2,4
	6 ve üzeri	2	2,4

Veri Toplama Araçları

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin duygu durumu bildiren ifadeleri öğrenme düzeyini tespit etmek amacıyla boşluk doldurmalı, diyaloglu metin ve görsel metinli soru tiplerinin yer aldığı çoktan seçmeli sorulardan oluşan bir başarı testi geliştirilmiştir. Başarı testindeki sorular duygu bildiren dil araçları ünlem, kalıp sözler, ikilemeler ve deyimleri kapsamaktadır.

Verilerin Toplanması

Çalışmada, Parrot (2001)’un psikolojide yaptığı duygu sınıflaması, Yeşilyurt (2016)’un çalışmasında yer verdiği duygu türleri ve DİAOBM kazanımları doğrultusunda belirlenen 21 duygu durumuna (mutluluk, sevgi, şaşkınlık, öfke, üzüntü, korku, beğeni, utanç, heyecan, merak, usanma, sitem, ilgisizlik, telaş, kaygı, yorgunluk, teselli, kabul etme, reddetme, uyarı, yalvarma) ilişkin öncelikle 62 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Maddelerin güvenilirlik ve geçerliği için 2 Türkçe öğretim uzmanı, 1 ölçme ve değerlendirme uzmanından görüş alınmıştır. Uzmanlardan gelen görüşler doğrultusunda birtakım düzeltmeler yapılarak Gazi Üniversitesi TÖMER’de B1 ve B2 düzeyindeki 33 öğrenciyle ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada 21 duygu durumunun boşluk doldurmalı, diyaloglu metin ve görsel metinli soru tiplerine uygun dağılımı yapılarak analizlerle her bir maddenin güçlük ve ayırt edicilik indeksleri hesaplanmıştır. Elde edilen veriler neticesinde 62 maddeden geriye kalan 33 maddelik başarı testinin KR20 güvenilirlik katsayısının 90 (yüksek) değerinde ve zorluk derecesinin *orta* düzeyde olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak başarı testinin asıl uygulaması B1 düzeyinde 42, B2 düzeyinde 40 olmak üzere 82 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin çözümlenmesi SPSS 15 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Duygu ifadeleri başarı testinde boşluk doldurmalı soru türünde 11, diyaloglu metinde 12, görsel metinli soru türünde ise 10 madde bulunmaktadır. Öğrencilerin başarı düzeyinin daha iyi yorumlanabilmesi amacıyla her soruya 3,33 puan değeri verilerek yanlış cevaplar doğru cevapları etkilemeyecek şekilde bir puanlama gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin 100 üzerinden aldığı min-max puanlar için ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (SS) değer analizleri kullanılmıştır. Başarı düzeylerinin seviye ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılığı bağımsız gruplar t-testi ile test edilmiştir. Bunun yanı sıra duygu türlerine ilişkin başarı sıralaması her bir duygu bazında ayrı ayrı incelenerek yüzde- frekans (f) yoluyla belirlenmiştir. Diğer taraftan öğrencilerin bildiği dil sayısı değişkeni için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin Duygu Durumu Bildiren İfadeleri Öğrenmelerine İlişkin Genel Başarı Düzeyleri Nelerdir?

Tablo 2. Öğrencilerin duygu durumu bildiren ifadeleri öğrenmelerine ilişkin genel başarı düzeyleri

	Min	Max	\bar{x}	Ss
Başarı puanları	30,30	96,96	72,68	16,84

Tablo 2'ye göre duygu durumu ifadeleri başarı testinde en fazla alınan puanın 96,96 en az alınan puanın ise 30,30 olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, başarı testindeki maddeleri ortalama değerler üzerinden öğrencilerin yaklaşık %70'inin doğru yanıtladığını belirtmek mümkündür.

Öğrencilerin Duygu Durumu Bildiren İfadeleri Öğrenmelerine İlişkin Genel Başarı Düzeyleri Bazı Değişkenlere Göre Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 3. Seviye değişkenine göre öğrencilerin duygu ifadelerini öğrenmelerine ilişkin genel başarı düzeyleri (t - testi)

Seviye	N	\bar{x}	SS	T	Sd	P
B1	42	65,51	18,17	-4,376	80	,000
B2	40	80,21	11,31			

p = .05

Tablo 3'e göre öğrencilerin duygu durumu ifadelerini öğrenmelerine ilişkin genel başarı düzeyleri ile seviye (B1-B2) değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [t(80)=-4,376, p<0.05]. 95 güven aralığında B2 seviyesindeki öğrencilerin başarı düzeyinin (\bar{x} =80,21) B1 seviyesine göre (\bar{x} =65,51) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin duygu ifadelerini öğrenmelerine ilişkin genel başarı düzeyleri (t - testi)

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	T	Sd	P
Erkek	47	70,72	16,91	1,226	80	,224
Kadın	35	75,32	16,62			

p = .05

Tablo 4'e göre kadın öğrencilerin başarı düzeyi ($\bar{x}=75,32$) erkek öğrencilere göre ($\bar{x}=70,72$) daha fazla bulunmuştur; ancak var olan uyum puan farkı istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır. Sonuç olarak cinsiyetin, öğrencilerin genel başarı düzeyini etkileyen bir değişken olmadığı görülmektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin bildiği dil sayısına göre duygu ifadelerinin öğrenilmesine ilişkin genel başarı düzeyleri (Anova testi)

Bildiği dil sayısı	N	\bar{x}	SS	F	P	Fark
2	25	67,38	15,13			
3	34	72,18	18,38			
4	19	78,46	15,70	1,593	0,18	-
5	2	80,29	6,42			
6	16	22,91	5,85			

p = .05

Tablo 5'e göre yabancı uyruklu öğrencilerin genel başarı düzeyi ile öğrencilerin bildiği dil sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [f(3:79)=1,593, p> .05]. Bu bulgu, öğrencilerin bildiği dil sayısının, genel başarı düzeyini etkilemediği biçiminde yorumlanabilir.

Öğrencilerin Duygu Durumu Bildiren İfadeleri Öğrenme Düzeyi Soru Tiplerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 6. Öğrencilerin boşluk doldurmalı soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri

Soru tipi	Min	Max	\bar{x}	SS
Boşluk doldurma	3,03	33,33	22,95	7,99

Tablo 6'ya göre en fazla alınan puanın 33,33 en az alınan puanın 3,03 olduğu görülmektedir. Ayrıca ortalama (\bar{x}) puan 22,95 puan olup standart sapması (SS) 7,99 olarak tespit edilmiştir. Başka bir anlatımla, boşluk doldurmalı soru tipinde başarı düzeyi 100 üzerinden değerlendirildiğinde öğrencilerin yaklaşık %69'unun soruları doğru yanıtladığını belirtmek mümkündür.

Tablo 7. Öğrencilerin diyaloglu metin soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri

Soru tipi	Min	Max	\bar{x}	SS
Diyaloglu metin	9,09	33,33	24,06	6,77

Tablo 7'ye göre en fazla alınan puanın 33,33 en az alınan puanın 9,09 olduğu görülmektedir. Ayrıca ortalama (\bar{x}) puan 24,06 puan olup standart sapması (SS) 6,77 olarak tespit edilmiştir. Başka bir anlatımla diyaloglu metin soru tipinde başarı düzeyi 100 üzerinden değerlendirildiğinde, öğrencilerin yaklaşık %72'sinin soruları doğru yanıtladığını belirtmek mümkündür.

Tablo 8. Öğrencilerin görsel metin soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri

Soru tipi	Min	Max	\bar{x}	SS
Görsel metin	9,09	30,30	25,72	5,11

Tablo 8'e göre en fazla alınan puanın 30,30 en az alınan puanın 9,09 olduğu görülmektedir. Ayrıca ortalama (\bar{x}) puan 25,72 puan olup standart sapması (SS) 5,11 olarak tespit edilmiştir. Başka bir anlatımla görsel metinli soru tipinde başarı düzeyi 100 üzerinden değerlendirildiğinde, öğrencilerin yaklaşık %77'sinin soruları doğru yanıtladığını belirtmek mümkündür.

Öğrencilerin Soru Tiplerinde Gösterdikleri Başarı Düzeyleri Bazı Değişkenlere Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 9. Seviye değişkenine ilişkin öğrencilerin boşluk doldurmalı soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri (t - testi)

	Seviye	N	\bar{x}	SS	T	Sd	P
Boşluk Doldurma	B1	42	19,05	8,23	-5,205	80	,000
	B2	40	27,04	5,29			

p = .05

Tablo 9'a göre yabancı uyruklu öğrencilerin boşluk doldurmalı sorulardaki başarı düzeyi ile seviye değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [t(80)=-5,205, p<0.05]. 95 güven aralığında B2 seviyesindeki öğrencilerin başarı düzeyinin (\bar{x} =27,04) B1 seviyesine göre (\bar{x} =19,05) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Seviye değişkenine ilişkin öğrencilerin diyaloglu metin soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri (t - testi)

	Seviye	N	\bar{x}	SS	T	Sd	P
Diyaloglu metin	B1	42	21,64	7,16	-3,505	80	,001
	B2	40	26,51	5,21			

p = .05

Tablo 10'a göre yabancı uyruklu öğrencilerin diyaloglu metin sorularındaki başarı düzeyi ile seviye değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [t(80)=-3,505, p<0.05]. 95 güven aralığında B2 seviyesindeki öğrencilerin başarı düzeyinin (\bar{x} =26,51) B1 seviyesine göre (\bar{x} =21,64) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Seviye değişkenine ilişkin öğrencilerin görsel metin soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri (t - testi)

	Seviye	N	\bar{x}	SS	T	Sd	P
Görsel metin	B1	42	24,81	5,48	-1,653	80	,102
	B2	40	26,66	4,56			

p = .05

Tablo 11'e göre B2 seviyesindeki öğrencilerin başarı düzeyi (\bar{x} =26,66) B1 seviyesindeki öğrencilere göre (\bar{x} =24,81) daha fazla bulunmuştur; ancak uyum (puan) farkı bulursa da bu fark istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu bulguya göre seviyenin, görsel metinli sorularda öğrencilerin başarı düzeyini etkileyen bir değişken olmadığını belirtmek mümkündür.

Tablo 12. Cinsiyet değişkenine ilişkin öğrencilerin boşluk doldurmalı soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri (t - testi)

	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	T	Sd	P
Boşluk Doldurma	Erkek	47	22,17	8,29	1,010	80	,315
	Kadın	35	23,98	7,58			

p = .05

Tablo 12'ye göre kadın öğrencilerin başarı düzeyi (\bar{x} =23,98) erkek öğrencilere göre (\bar{x} =22,17) daha fazla bulunmuştur; ancak var olan uyum (puan) farkı istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu

bulgu cinsiyetin öğrencilerin duygu ifadelerini öğrenmelerine ilişkin boşluk doldurmalı sorularındaki başarı düzeyini etkilemediği biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 13. *Cinsiyet değişkenine ilişkin öğrencilerin diyaloglu metin soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri (t - testi)*

	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	T	Sd	P
Diyaloglu metin	Erkek	47	22,63	6,71	2,225	80	,029
	Kadın	35	25,89	6,34			

p = .05

Tablo 13'e göre kadın öğrencilerin başarı düzeyi (\bar{x} =25,89) erkek öğrencilere göre (\bar{x} =22,63) daha fazla bulunmuştur; ancak var olan uyum (puan) farkı istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu cinsiyetin, öğrencilerin duygu ifadelerini öğrenmelerine ilişkin diyaloglu metin sorularındaki başarı düzeyini etkileyen bir değişken olmadığı biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 14. *Cinsiyet değişkenine ilişkin öğrencilerin görsel metinli soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri (t - testi)*

	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	T	Sd	P
Görsel metin	Erkek	47	25,92	6,07	-,405	80	,687
	Kadın	35	25,45	4,32			

p = .05

Tablo 14'e göre erkek öğrencilerin başarı düzeyi (\bar{x} =25,92) kadın öğrencilere göre (\bar{x} =25,45) daha fazla bulunmuştur; ancak var olan uyum (puan) farkı istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu cinsiyetin, öğrencilerin duygu ifadelerini öğrenme düzeyine ilişkin görsel metin sorularındaki başarı düzeyini etkileyen bir değişken olmadığı biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 15. *Bildiği dil sayısına ilişkin öğrencilerin boşluk doldurmalı soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri (Anova testi)*

	Bildiği dil sayısı	N	\bar{x}	SS	F	P	Fark
Boşluk doldurma	2	25	19,51	7,62	2,963	,025	(2)-(4) dil bilen
	3	34	22,72	7,93			
	4	19	26,63	7,46			
	5	2	28,78	2,14			
	6	2	28,78	2,14			

p = .05

Tablo 15'e göre dört dil bilen öğrencilerin başarı düzeyinin (\bar{x} =26,63) iki dil bilen öğrencilerin başarı düzeyinden (\bar{x} =19,51) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu, öğrencilerin bildiği dil sayısının, boşluk doldurmalı soru tipinde başarı düzeyini etkilediği biçiminde yorumlanabilir

Tablo 16. *Bildiği dil sayısına ilişkin öğrencilerin diyaloglu metin soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri (Anova testi)*

	Bildiği dil sayısı	N	\bar{x}	SS	F	P	Fark
Diyaloglu metin	2	25	22,30	6,05	1,151	,339	-
	3	34	23,70	7,43			
	4	19	26,15	6,32			
	5	2	27,27	,00			
	6	2	27,27	4,28			

p = .05

Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Duygu Durumu Bildiren İfadelerin Öğrenilme Düzeyi

Tablo 16'ya göre yabancı uyruklu öğrencilerin bildiği dil sayısı ile başarı düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$f(3:79)=1,151, p> .05$]. Bu bulgu dil sayısının, duygu ifadelerinin öğrenilme düzeyine ilişkin diyaloglu metin soru tipinde öğrencilerin başarı düzeyini etkilemediği biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 17. *Bildiği dil sayısına ilişkin öğrencilerin görsel metinli soru tipinde duygu durumu ifadelerini öğrenme düzeyleri (Anova testi)*

	Bildiği dil sayısı	N	\bar{x}	SS	F	P	Fark
Görsel metin	2	25	25,57	4,79	,219	,927	-
	3	34	25,75	5,69			
	4	19	25,67	4,98			
	5	2	24,24	4,28			
	6	2	28,78	2,14			

p = .05

Tablo 17'ye göre yabancı uyruklu öğrencilerin bildiği dil sayısı ile başarı düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$f(3:79)=,219, p> .05$]. Bu bulgu, öğrencilerin bildiği dil sayısının, duygu ifadelerinin öğrenilme düzeyine ilişkin görsel metinli soru tipinde gösterilen başarı düzeyini etkilemediği biçiminde yorumlanabilir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Bireylerin Duygu Durumlarına İlişkin Başarı Düzeyleri Nelerdir?

Tablo 18. *Duygu durumlarına ilişkin öğrencilerin duygu ifadelerini öğrenme düzeyleri*

Sıra (çoktan aza)	Duygu Durumu	Doğru		Yanlış/Boş	
		n=sayı	%	n=sayı	%
1.	Kabul etme	78	95,1	4	4,9
2.	Telaş	75	91,1	7	9,7
3.	Kaygı	70	85,1	12	14,7
4.	Utanç	67	81,7	15	18,3
5.	Korku	66	80,3	16	19,4
6.	Merak	65	79,1	17	20,7
7.	Kayıtsızlık	63	76,7	19	23,2
8.	Yorgunluk	63	76,7	19	23,2
9.	Sevgi	62	75,6	20	24,4
10.	Öfke	62	75,5	20	24,4
11.	Mutluluk	58	70,7	24	29,3
12.	Reddetme	58	70,7	24	29,3
13.	Yalvarma	58	70,7	24	29,3
14.	Beğeni	56	68,3	26	31,5
15.	Heyecan	55	67,1	27	32,9
16.	Teselli	55	67,1	27	32,9
17.	Üzüntü	55	67,1	27	32,9
18.	Sıkılma	54	65,9	28	34,1
19.	Şaşkınlık	54	65,9	28	34,1
20.	Uyarı	52	64,7	30	56,5
21.	Sitem	36	43,9	46	56,1

Tablo 18'e göre başarı testinde en fazla doğru yanıtlanan duygu durumlarının sırasıyla; kabul etme %95,1(n=78), telaş %91,1 (n=75), kaygı % 85,1 (n=70) utanç %81,7 (n=67) ve korku %80,3 (n=66) olduğu görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde duygu bildiren ifadelerin öğrenilme düzeyini ortaya koymayı amaçlayan başarı testinde öğrencilerin %70'nin başarılı olduğu tespit edilmiştir. Başarı testi seviye (B1-B2) bazında değerlendirildiğinde B2 düzeyindeki öğrencilerin genel başarı düzeyinin (80,21) B1 düzeyindeki öğrencilerin başarı düzeyinden (65,51) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre seviye değişkeni, boşluk doldurmalı [B1(\bar{x} =19,05) B2(\bar{x} =27,04)] ve diyaloglu metin [B1(\bar{x} =21,64) B2(\bar{x} =26,51)] soru tiplerinde öğrencilerin başarı düzey farkını belirleyici bir etken olmuştur. Görsel metin soru tipinde ise B1 ve B2 düzeyi arasında dilsel yeterlik farkı olmasına karşın başarı düzeylerinin birbirine çok yakın değerler olması dikkat çekmektedir [(B1(\bar{x} =24,81) B2(\bar{x} =26,66)]. Çalışmada bunun yanı sıra boşluk doldurmalı soruları öğrencilerin yaklaşık %72'sinin, diyaloglu metin sorularını öğrencilerin %69'unun, görsel metinli soruları ise öğrencilerin %77'sinin doğru yanıtladığı saptanmıştır. Bu netice doğrultusunda öğrencilerin boşluk doldurmalı soruları cevaplama zorlandıkları, jest ve mimiklerin eşlik ettiği görsel metinli soruları cevaplama ise daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada cinsiyet ve öğrencilerin bildiği dil sayısının genel başarı düzeyini etkilemediği saptanmıştır. Bununla birlikte boşluk doldurmalı soru tipindeki sonuçlar, dört dil bilen öğrencilerin başarı puanının (26,63) iki dil bilen öğrencilerin başarı puanından (19,51) daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırma neticesine göre duygu ifadeleri başarı testinde öğrencilerin en fazla doğru yanıtladığı duygu durumlarının sırasıyla kabul etme %95,1, telaş %91,1, kaygı % 85,1 utanç %81,7 ve korku %80,3 olduğu tespit edilmiştir. Günlük yaşamdaki konuşmalarda sıkça kullanılan kabul etme durumu ifadeleri (tabiki, peki, tamam, razı ol-mak vb.) DİAOBM' de *kendisine yansıtılan duygulara karşılık verebilir* kazanımını doğrultusunda karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte korku ve utanç psikolojide olumsuz görülen temel duygular arasında yer almaktadır. Bireyin hayatta kalabilme becerilerini alarma geçiren korkuyu bazı sosyologlar temel (birincil) duygu, kaygı ve telaş korkunun alt bileşenleri olarak sınıflamıştır (Goleman 2010, Parrot, 2001). Psikolojik açıdan kaygı ve telaşın temelinde hayatın tehlikelerine karşı tetikte olma yatmaktadır (Goleman,2010). Bunun yanında utanç Lupton'a göre sosyal ilişkilerde kişinin davranışlarını düzenleyen en önemli toplumsal duygudur (2002:37). Öğrencilerin en fazla doğru yanıtladığı duyguların psikolojide olumsuz görülen temel duygulardan olması dikkat çekicidir. Araştırmalar olumsuz duygularla ilgili anıların bir nevi tehlike sinyali olarak insan bilincinde daha uzun süre yaşadığını göstermiştir (Şahovskiy, 2009; Akt.Hacızade, 2012:25).

Duygular insanın varoluşuna anlam veren ruhsal bir olgu olarak tüm dillerde varlıklarını sürdürmektedir. Bu doğrultuda duygu ifadelerinin öğretiminde kültürlerarası iletişimsel yaklaşım göz önünde bulundurularak öğrencilerde kültürel farkındalık oluşturulmalıdır. Bunun yanında dil öğretimi için birincil kaynak görülen ders kitaplarında ünlemler, atasözleri, deyimler, ikilemeler ve kalıp sözler

gibi Türk toplumunun duygusal tepkilerindeki anlatım gücünü ve derinliğini yansıtan dil unsurlarının zenginliğinden yeterli ölçüde yararlanılmalıdır. Bunun yanı sıra polisemik yapıya sahip ünlemlerin ve değişmece anlamlı deyimlerin çözümlenmesi yabancı öğrenciler için güç bir beceri olarak görülmekte ve uzun zaman almaktadır. Nöropsikolojideki araştırmalar göre limbik sistemde amigdalanın (duygusal anıların saklandığı bellek) uyarılmasıyla olaylar daha canlı ve güçlü bir biçimde belleğe işlenmekte ve kaydedilmektedir (Goleman, 2010:48). Bu doğrultuda duygu ifadelerinin öğretimi anılar yoluyla duygusal belleği uyarıcı kelime çalışmaları yapılarak sağlanmalıdır. Aynı zamanda bu yapıların öğretiminde çoklu öğrenme ortamı oluşturacak müzik parçaları, video, kısa filmler, diziler, resimler vb. görsel ve işitsel materyallerin yanı sıra yaratıcı drama, benzetim teknikleri kullanılmalı öğrencilere iletişimsel ve kültürel beceri kazandırılmalıdır.

Kaynaklar

- Aksan, D. (2002). *Anadilimizin söz denizinde*. Ankara: Bilgi Kitabevi..
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri ve deyimler sözlüğü 1-2*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Banguoğlu, T. (1986). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan ve davranış*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakar, U. ve Y. Arbak (2004). Modern yaklaşımlar ışığında değişen duygu zeka ilişkisi ve duygusal zeka. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, (3), 23-48.
- Hatiboğlu, V. (1981). *Türk dilinde ikileme*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gencan, T. N. (2001). *Dilbilgisi*. Ankara: Ayraç Kitabevi.
- Goleman, D. (2010). *Duygusal zekâ neden IQ'dan daha önemlidir?* (Çev.B. Seçkin Yüksel). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gökdayı, H. (2011). *Türkçede kalıp sözler*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Hacızade, N. (2012). *Duyguların dili*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Langelier, C. A. (2006). *Duygu yönetimi beceri çalışma kitabı*. (Çev. M. Bilgin ve R. Çeçen). Ankara: Pegem Yayınları.
- Lupton, D. (2002). *Duygusal yaşantı. Sosyo-kültürel bir inceleme* (Çev.M. Cemel). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2013). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni. Öğrenme Öğretme Değerlendirme 5 Ocak 2017'de http://www.dilbilimi.net/ab_diller_icin_ortak_avrupa_basvuru_metni_meb_tarafindan.pdf sayfasından alınmıştır.
- Parrott, W. G. (2001). Emotions by groups 2 Şubat 2017'de http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_emotions adresinden alınmıştır.
- Shakin, Z. (2012). *Türkçede ve Rusçada ünlemler*. Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Karadaş, N. (2013). Sözlü ve sözsüz iletişim. C.Uluyağcı (Ed.), *Sözsüz iletişim (1.Baskı)* (ss.88-101). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Uyar, Y. (2007). *Türkçe öğretiminde kültür aktarımı ve kültürel kimlik geliştirme*. Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Wierzbicka, A. (1999). Emotion, language, and cultural scripts. S. Kitayama, H. R. Markus (Eds.), *Emotion and culture* (pp. 13-196). American Psychological Association Press. [Electronic version].5 Şubat 2017'de <http://dx.doi.org/10.1037/10152-004> adresinden alınmıştır.

Yazıcı, A. (2006). William James'in Descartes'in duygu kuramına eleştirisi. *Felsefe Dünyası Dergisi*, 2 (44), 146-158. İnternet'ten 8 Nisan 2017'de <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/34/922/11500.pdf> sayfasından alınmıştır.

Yeşilyurt, Ş. (2016). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kısa filmlerin oluşturulması ve öğrenci başarısına etkisi*. Ankara Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Extended Abstract

Introduction

Emotions (happiness, sadness, fear, astonishment, etc.) constitute an integral part of a person's individual and social life. Emotions create important spiritual connection rings and thus provide an active power source needed to protect social relations, to maintain communication among individuals and to be in harmony with nature. People feel like sharing their emotions by using word patterns in their native language and express their feelings. In this regard, language is the basic tool that reflects the spiritual movement in our inner world. Every nation has emotional words that describe its own way of feeling with its own unique elements. The establishment of society is tied with community members and the prevention of miscommunication in language teaching are made possible through the acquisition of communicative and cultural competence in the target language. The cultural components of the language are key for a person who is learning Turkish as a foreign language to provide a coherent communication cycle, figure out the emotional reactions of Turkish people, and convey the feelings of the language. Thus, it is of major importance for language learners to know how to show their emotional responses and which words to use in what moods and within which social contexts. Language components (exclamation, phrases, idioms, proverbs, repetitions) which are frequently used in emotional expressions in our language reflect the culture of the Turkish society and provide communication vitality by adding power to sense. Our language includes words and phrases that provide deep and enriched descriptions of feelings, for example, idioms such as being smitten with (love), feasting (enjoy), and drowning in tears (sadness), repetitions such as huffing and puffing (boredom), crying one's heart out (extreme sadness), and joyfulness (happiness), and expressions such as never heard (reproach) and hoping the best (consolation). Additionally, exclamations which are polysemic in nature are especially important in expressing emotions as they change in meaning through the expressional power of vocal attributes (emphasis, stop, tone, melody) in speech and context in writing. For example, the exclamation "Off!" in Turkish in the sentence "Off! I am in trouble" describes sadness and anxiety. "I am in trouble" word pattern provides this meaning of the exclamation "Off". On the other hand, in the statement "Off, enough", "Off" means anger, and rage. What gives this meaning to "Off" here is the word "enough". It seems that the meaning of the exclamations in these examples are enlightened through explanatory word components in written expressions. Additionally, the exclamation "eee!" refer to different feelings such as anger, confusion, and curiosity depending on vocal features. Thus, for language learners, most metaphorically meaningful expressions and polysemic structured exclamations are difficult to comprehend. When emotional responses are showed without internalizing the articulation, structural, semantic and contextual features of such language components, it may lead to miscommunication and misunderstanding. To illustrate, saying someone whose relative is sick *my condolences* rather than *get better soon*, or saying *of!* (sadness) instead of *oh!* (relief, joy), which is phonetically similar.

The Common European Framework of Reference for Languages (DECAF) presents a detailed description of the competencies and criteria which language learners must have in order to be competent in the target language. The achievements in the DECAF reads that a person should be able to express their feelings using the target elements and to respond appropriately to the emotions reflected to them.

Conversation B1: Emotions like surprise, gladness, sadness, interest and apathy can express and respond to similar emotions (MEB 2013: 78).

Functional Proficiency: Expressing opinions on the following topics: Emotions: (gladness/ sadness, liking/ dislike, satisfaction, interest, surprise, hope, frustration, fear, anxiety, gratitude), moral behavior (apology, appropriation, compassion, compassion) (MEB 2013: 129).

When literature is reviewed, it is seen that the studies which deal with the psychological dimension of the language are not sufficient. In this direction, it is aimed to determine the emotional expressions acquisition level of the students learning Turkish as a foreign language.

Method

In the study, a scanning model was used to obtain quantitative data model aiming to determine the acquisition level of emotional expressions. 82 students at B1-B2 level who are studying at Gazi University TÖMER constitute the sample of the study. In the study, firstly, a 62-item multiple-choice achievement test was developed in which emotional expressions were included within the context of exclamation, phrases, dictionaries and idioms. Based on the parrot (2001) emotion classification performed by psychologists, 21 emotional states

(happiness, love, astonishment, anger, sadness, fear, appreciation, shame, excitement, curiosity, crying, system, indifference, haste, anxiety, tiredness, consolation, acceptance, refusal, warning, pleading). The difficulty and discriminability indices of each item was calculated based on the data of the preliminary application of the test conducted by Gazi University with 33 intermediate-level students. As a result, the actual application of the 33-item success test from 62 items was realized with 82 students, 42 students at B2 level and 40 students at B2 level.

The analysis of the data obtained in the study was carried out using the SPSS 15 package program. For the min-max scores approximately (\bar{x}) and standard deviation (SS) value analyzes were used over 100 students. Difference in level of achievement according to level and gender variables were determined with independent groups t-test and the emotions with the percentage-frequency (f) separately on each emotion. Additionally, one-way analysis of variance (ANOVA) was used for the number of language variables which students know.

Result and Discussion

It was found that 70% of the students were successful in the emotional expressions achievement test applied to 82 students in the Gazi University Turkish Learning Application and Research Center. At the same time, it was concluded that the general level of achievement (80,21) of the students at B2 level is higher than the achievement level (65,51) of students at B1 level. Therefore, this research has been a determining factor in the level of success of the students. In addition to this, it was determined that about 72% of the students who filled in the spaces, 69% of the students in the dialogue texts, and 77% of the students in the visual texts answered correctly. However, it is noteworthy that the level of achievement is very close to each other, even though there is a difference in the linguistic competence between B1 and B2 in the visual text question type [B2(\bar{x} =24,81) B2(\bar{x} =26,66)]. It was found that students were faced with difficulty in answering questions and were more successful in responding to questions that are filled with gaps and visual texts accompanied by gestures and mimics.

According to the results of emotional expressions achievement test, the most correctly answered emotional situations listed from the highest to the lowest were acceptance 95.1%, bust 91.1%, anxiety 85.1%, shame 81.7% and fear 80.3%. It's found that using acceptance expressions (of course well, okay, consent, etc.) in everyday life frequently in the sense of DECAF, in response to the emotions reflected to it is among the basic emotions. Besides, fear and embarrassment are among the basic feelings that are negative in psychology. A person's fear of acquiring survival skills that some sociologists have classified basic (primary) emotion, anxiety, and fuss as subordinate components of fear. It is noteworthy that the feelings which the students answered correctly most in the survey are basic feelings that are negative in psychology. Studies have shown that memories related to negative emotions have a longer duration in human consciousness as a kind of danger signal (Şahovskiy, 2009; Akt.Hacızade, 2012: 25).